

نقش تفکر فلسفی ملاصدرا

در فهم متون دینی

سید حسین عظیمی دخت^(۱)

چکیده:

هدف این نوشتار، واکاوی اندیشه‌های فلسفی ملاصدرا و ترسیم شاخصه‌های اساسی تفکر این فیلسوف و متعاقب آن، نشان دادن تأثیرپذیری فهم وی از تفکر فلسفی در تفسیر و برداشت از متون دینی است. این جستار با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی، پاره‌یی از مشخصه‌های فکری - فلسفی ملاصدرا را در محورهای خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی توصیف میکند و میکوشد تا بدینوسیله اصول هرمنوتیکی ملاصدرا در فهم متون دینی را به تصویر کشد. در ادامه، برخی از تفاسیر و برداشتهای وی از متون دینی بیان میشود تا از این طریق، نفوذ جریان فلسفی و اصول هرمنوتیکی ملاصدرا در فهم متن دینی بخوبی نشان داده شود. با توجه به نقش برجسته‌یی که این متفکر بزرگ در اندیشه و حکمت شیعی دارد، تعمق در آثار و نظریات فلسفی و بررسی روشها و اصول تفسیری او، در حوزه مطالعات صدرایی ضروری محسوب میشود. دستاوردهای این پژوهش نشان میدهد که تفکر فلسفی ملاصدرا بطور کلی و دیدگاههای فلسفی خاص وی، همچنین اصول هرمنوتیکی او که برخاسته از حکمت متعالیه است و نیز بهره‌گیری از

برخی مفاهیم خاص در تبیین موضوعات فلسفی، او را در ارائه و تحلیل مقولات دینی متمایز کرده است. در پایان، به این نتیجه میرسیم که بطور کلی بهره‌گیری از مقولات و نظریات فلسفی و مابعدالطبیعی، با در نظر گرفتن آسیبهایی که برای آنها میتوان متصور شد، فهم متمایزی از متون دینی را پیش‌روی مینهد.

کلیدواژگان: تفکر فلسفی، تفسیر متون دینی، فهم دین، تفسیر فلسفی، ملاصدرا.

مقدمه

از جمله مسائل مهمی که درباره ملاصدرا بعنوان یک حکیم و فیلسوف بزرگ و سرآمد، شایسته بحث و تأمل جدی است، بررسی نظام فکری و نظری وی و نقش تفکرات و آراء او در برداشت و فهم از دین و متون دینی است. صدرالمآلهین از جمله متفکران مسلمانی است که هم در حوزه تفکر فلسفی محض، متمایز از پیشینیان گام برداشته و هم در عرصه تفسیر دین و دفاع عقلانی از آن، تلاشهای شایسته‌یی انجام داده است؛ اما نشان دادن ویژگیهای اساسی تفکر صدرایی و به تصویر کشیدن نقش چنین تفکری در

* تاریخ دریافت: ۹۸/۲/۱۵ تاریخ تأیید: ۹۸/۱۱/۱۴

(۱). استادیار گروه فلسفه و حکمت اسلامی دانشگاه میبد؛ s.h.azimidokht@meybod.ac.ir